

SZILASI LÁSZLÓ

[Ima]

(regényrészlet)

1964-ben született Békéscsabán. Irodalomtörténész, kritikus, író, az SZTE BTK Magyar Irodalmi Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense.

Amikor erőre kaptam, vagy nem kaptam erőre, de a kezelőim meggyőzték magukat erről: betelt a protokoll, felvittek lifttel az idegsebészetre, és elhelyeztek egy megkülönböztetettnek tűnő szellős, napsütötte, kétágyas szobában.

A bejárat felőli ágyon még mindig a fiatal férfi feküdt. Vidám, lelkes ember volt, erős tájszólással, foglalkozására nézve mentőápoló. Egy másnak futottak a rohamkocsik, neki pedig szilánkosra tört a koponyacsontja. Összetetriszezték a fejét, már sokadik hete lábadozott, de most már csak annyi látszott a balesetet követő műtét nyomaiból, hogy sapkaszerű kötést viselt, amiből egy precízen rögzített csó lógott. Vizes és véres lé szivárgott és csepegett belőle, ami aztán összegyűlt az ágya vasszerkezetére akasztott zacskóban. 2000 milliliteres volt a zacskó, éppen olyan, mint az én vizeletgyűjtő zsákom. Aludt, telefonált, fecsegett, mutogatta a képeket a Ráhel nevű feleségről és lányukról, de alapvetően békén hagyott. Két nap múlva eljött hozzá a tanársegéd úr, alaposan megvizsgálta a beteget, aztán megfogta a csövet, *ez most lehet, hogy fájni fog*, és egyetlen lassú, határozott mozdulattal kihúzta a fejből. A férfi arca eltorzult, fogát összeszorítva várta, hogy véget érjen a művelet. Erős cuppanás hallatszott. A hirtelen megszűnő vákuum magába szippantotta a kocsonyás maradékot. Véget ért a kín. A sebet leragasztották némi fedőgézzel meg leukoplaszttal. A zacskó vért elvitték. Nagyon szép asszony jött el érte, meg egy négy év körüli kislány, *kezit csókolom, Sájika vagyok*, haza lehetett menni a családhoz.

A megfigyelés még egy szűk hétig tartott. Megfigyeltek, én meg vizsgálgyeltem. Arra jutottam, hogy a klinikai orvostudományban nem úgy áll a dolog, mint a Doktor House-ban. Elsősorban nem arról van szó, hogy az orvosok megvizsgálják a beteget, majd értelmezik a tapasztalataikat. Hogy felállítják a diagnózist, és aztán az állapothoz hozzárendelik a megfelelő kezelést. A diagnózisok legtöbbször általában ugyanis iránydiagnózis: olyan hozzávetőleges kórisme, amely a kivizsgálások további menetét meghatározó, módosítható munkahipotézis. Az értelmezések elnagyoltak, egy tág interpretációs mezőt kerítenek körül, s az orvosok erre a területre az előre meghatározott szakmai protokollok szerint válaszolnak. Nagyjából erről a betegségről van szó. Nagyjából ez a kezelése. Az orvosok feladata tehát annyi, hogy e rendezett listák elemeit helyesen rendelje egymáshoz. Betegség- és állapotcsoport. Ellátási szint. Konkrét feladatok a kezelési folyamatban: korábbi tapasztalatokkal alátámasztott preventív, diag-

nosztikai, terápiás, ápolási, gondozási és rehabilitációs metódusok. Doktor House-ra, az orvos egyéni interpretatív zsenialitására ritkán van szükség. Maga a hagyomány gyógyít, a tradíció az őt behatóan ismerő orvosok által őrzi és építi magát tovább. A gyógyintézetek katolikus szemléletű szerveződések. A kórház mélyen konzervatív intézmény. S mint ilyen, mélyen drámai. A kórházi vitákban nem emberek harcolnak egymással. Hanem versengő protokollok.

Gyenge voltam, hányinger gyötört, szédültem. Lassan haladtam Melville olvasásával, az a fránya Moby Dick — nem ismert világnak érzem nyomását, nagy leviathánnak hallom hánykódását — még a végén életben marad. Napközben alvás nem nagyon volt, de hamar elfáradtam, kezemben a könyvvel meditáltam a bekezdések között.

A legkülönösebb az volt, gondoltam végig, hogy voltaképpen egy pillanatra sem voltam életveszélyben. A barátom szerint csak akkor halhattam volna meg, ha a rohamok idején épp a víz alatt vagyok — újabb érv a bűvárkodás ellen. Az élmény mégis halál közeli volt. A grand mal mégiscsak egy kicsi exitus. Ha csak átmenetileg is, de véget ér az életed. Éppen ezért utólag át kellett gondolnom néhány dolgot.

Az egyik az volt, hogy végeredményben miért is viselem én ezt az egész dolgot ennyire nyugodtan. Egy pillanatig sem volt bennem félelem. Nem féltem a haláltól. Akkor még nem tudtam, hogy nem vagyok életveszélyben, készültem a megsemmisülésre. A rettegés meg nem volt sehol. Nagy féltő vagyok, most megfeledeztem róla. Megfeledeztem a félésről, észleltem is ezt a felejtést, nagyon büszke voltam rá. Erre készültem, egész életemben. A bátor és méltóságteljes meghalásra. Ez volt a célom, a saját halál, a saját halál szép kivitelezése. És: lám csak. Itt állok a hatalmas kapuk előtt. Nincs bennem félelem. Részemről mehetünk. Különös gondolatok jutottak az eszembe, vigasztalóak, érvszerűek, de egyáltalán nem vagyok mindre büszke, ki tudja honnan jöttek. Hetven feljebb nyolcvan évet terveztem magamnak. Most nagyjából ötven vagyok, buktam húszat vagy harmincat, nem érdekes. Házat építettem. Ültettem fákat. Írtam könyveket. Vannak gyerekeim. Sokakat szerettem, sokan szeretnek. És a legkülönösebb megfontolás: van hagyatékom is. Kicsellóztam a történelemmel, megbosszultam a nagyszüleim családjának tönkretételét, nem vagyontalanul halok meg, a gyerekeimnek nem kell a nulláról kezdeniük mindent: megmarad nekik a Dóm téri lakás. Úgy villogott a szemem előtt a biztosnak vélt remélt ár, mint digitális játékgépen a végső nyeremény összege: 20.000.000 HUF. Feküdtem az ágyon. Vártam a halált. Nem féltem. És talán épp ez a nyomorult, devizahiteles, ki nem fizetett húszmillió magyar forint volt a legfőbb vigaszom. Fokozódó önismeret vagy csak a nyugtatók és kedélyjavítók hatása: egyszer majd el fogom dönteni.

A másik meggondolandó pedig az, hogy miközben hosszan és kitaróan vára­koztam a gyógyulásra, voltaképpen egyszer sem imádkoztam. Nagy imádkozó vagyok, van önálló imaéletem reggel, este, bármikor, ha baj van vagy öröm. Hiszek Istenben. De akár van Isten, akár nincs, érdemes úgy élni, mintha lenne. Most viszont nem volt ima. Nem éreztem rá késztetést. A hit talán csak egy érzékszerv. Érzékeltem, hogy Isten ott van velem, hogy a kegyelem belengi a sze­gedi újklinika idegsebészeti osztályának nyomorult folyosóit, szobáit, iszonyatos mellékhelyiségeit. Ott volt, könnyű lett volna megszólítani, aposztrofálhattam volna azonnal, akár a papok, felavatott a be­tegségem: Istenem. Nem tettem semmi ilyesmit. Ott volt, mögöttem lebegett, mellettem feküdt, az ágyam végében állt, nem kellett meg­szólítanom. Értett mindent. Mit mondhattam volna neki. Túl vol­­tunk a nyelven vagy innen. Tekintetemet a húsdarabra szegeztem. Nyújtsa már felém. Figyeltem a húst. Hosszan és kitaróan vára­koztam. Bárcsak, bárcsak, bárcsak.

Néhány nap múlva megszabadítottak a csöveimtől, és áttettek egy nagyobb szobába. Az ablakból rá lehetett látni a 10-es troli busz­megállóra, emberek jöttek-mentek, igyekeztek valahová, nem állt le az élet, ez felháborított. A folyosó végéről azonban odalátszottak a sportpályák. Vasárnap esténként nyaranta ott focizunk. Néztem, reménykedtem. Éjszakánként remekül aludtam. A barátom a reg­geli vizitekre viccekkel készült. Egyszer például arról tudósított, hogy a dió kitűnő orvosság a fejfájás ellen. Miért, kérdeztem. Mert a dió pontosan olyan, mint a fejed: kívül kemény, belül barázdált. Kinevettem. Azt válaszolta: *bocs, így írja a nagy Foucault*. Egy másik alkalommal megkérdeztem tőle, hogy hát itt volt ez a daganat, hibás vagyok-e a létrejöttében. Kicsiket legyintett. *Baszhatod a bio­mániádat. Azok a kurva gének. Ötven év után mindenki mutálódik. Anan­ké meg úgy dönt, ahogy akar*. Amikor pedig beszámoltam neki emlé­kezetem hiányosságairól, sötét arccal csak annyit mondott: *Gólem*. Vésettel hoztalak létre. Az 'emet' szót írtam a homlokodra. Azt je­lenti: igazság. Ha letörlöm az első betűt, leállsz. A hiányos, új szó a 'met'. Azt jelenti: halott. Röhögött. *Fogsz még emlékezni, nyugi*.

A legjelentősebb fordulat talán az volt, amikor megszabadultam a hólyagkatétertől és a vizeletzacskótól. Megkaptam a járókeretet, először szilárdat, aztán már kerekeset, járhattam a mosdóba egye­dül, jó volt edzésnek. De az önálló zuhanyozás még nem ment. El­jutni a fürdőig, levetkőzni, lezuhanyozni, megtörölközni, felöltözni, visszajönni: segítségre volt szükségem. Kórházi segítségre nem szá­míthattam. Amikor FF és SV megkérdezték, másnap reggel ki für­dessen meg, hirtelen annyira elkapott az önsajnálát, annyira elke­seredtem azon, hogy ötven évesen máris fürdetniük kell, hogy azt válaszoltam: beszéljétek meg egymás között. *Döntsétek el*. A műtét után voltaképpen ez volt az első emberi konfliktusom. Büszke vol-

tam rá, hogy néhány nap után máris itt tartok a gyógyulásban. Nagy, hónapokig tartó sértődések lettek belőle.

Választanom kellett volna. Nem tettem. Ez részben aktuális állapotomból eredt. A döntés alapos előkészítése mindenképpen meghaladta gyógyulásom akkori fázisát. Abban viszont biztos voltam, hogy nem szeretem a kiszolgáltatottságot. Nem szeretek elesett lenni, nem szeretem, ha rászorulok a másik ember segítségére. És tudtam azt is, hogy vizelet- és széklettartási képességeim még nem regenerálódtak teljesen. A hálóingem minduntalan foltos lett elől. Az ürülék pedig néha kifolyt, kiszivárgott, szivaccsal törölgettem a helyszínt sokáig. (Elöl Jaffa, hátul Tibi Csoki, ahogy a régi, könnyörtelen, jaminai közmondás tartja.) Nem akartam előttük beszarni, nem szerettem érezni, ahogy mások szeme láttára végigfolyik a lábszáromon a fos. Nem volt kétséges, hogy FF nem szereti az ápolást, SV viszont igen: Fegyvernek és Porva, mások voltak a gyermekkori alaptapasztalataik. Én viszont imponálni szerettem volna a barátnőmnek, eseten is elégsáns akartam előtte maradni, a volt feleségem előtt viszont nem volt igazi titkolni valóm, látott ő már mindent, talán ő sérülne kevésbé. Nem jutottam tovább. Rájuk bízta a választást. Döntésük el. De a liberálizmus néha nem a legjobb tanácsadó. Döntésük el. Nem rossz mondat, ugye. De a két nő másként értette a szándékomat.

SV úgy, hogy még mindig a másikhoz kötődöm. Rábízom magam, ha baj van, annyi év után is neki adom a piszkos munkát, igazából előtte nincsenek bensőséges titkaim. SV olyan volt akkor, mint a fiatal biróalmak: szilárd a rend, kemény az ítélkezés. Hazament, minden tőlem kapott holmiját összecsomagolta, és elhatározta, hogy amint megerősödöm, visszaadja a szajrét, és elhagy. Hazavisz, ápol, velem van, és aztán kihajít. Már csak az idejét kellett kívánnia. FF pedig úgy értette a dolgot, hogy hiába az új szerelem, én még mindig őrá, a volt feleségre bízom a piszkos munkát, ott van a szeretet, a gazdasági együttműködés és a szex, ő meg támogathatja a dülöngélő testemet, és mosogathatja a szaros segglyukamat. Nem tetszett neki ez a leosztás. Megcsinálja, végül is a szeretetnek is megvan a maga szerepe, hanem aztán legyen vége ennek. Mindketten megsértődtek tehát. FF tetteit ez nem befolyásolta. SV döntéseit igen. SV visszautasította a felkérést. FF vitte el a balhét. Hazamentek sírni, ki-ki a maga otthonába. Nagyjából érzékeltem a döntésem hiányából keletkezett feszültségeket. Akkori agyi teljesítményem nagyjából erre volt elégsáns. De az áttekintő erő hiányzott a megsebzett központi idegrendszerből. Okok, következmények, cselekedetek, döntések, előzmények, idő: képtelen voltam rá, hogy teljes egészében megértsem a szisztémát. A macsizmó meg talán csak butaság kérdése.

Aztán kiengedtek. SV hozott ki. Kicsit várni kellett a klinikai zárójelentésre. („A beteget a mai napon [2015. 02. 23. 08. 42.] otthonába

bocsátjuk azzal a javaslattal, hogy egy hétig még pihenjen, majd fokozatosan növelje a fizikai terhelést. Gyógyszeresen 2x300 mg Convulex, 3x1 tbl Coaxil 12,5 mg és még 3 hétig 0,4 ml Clexane subcutan javasolt.”) Megkaptuk, mehettünk.

Levitt a lift. A taxiban beültem hátra. Nem köszöntem a sofőrnek. Nem volt rá erőm. Egy kicsit várt. Aztán derékből fordult hátra. Azt hiszem, valami nagyon durvát akart mondani. Már nyitotta száját. Belenézett a szemembe. Bámult egy ideig, aztán becsukta a száját. Elrejtette a fogait. Visszafordult. Várt tovább türelemmel. Nagyjából hatszáz méterre kellett elvinnie, már indultunk is.

Nehéz volt felmennem a lépcsőn. Léptem, lihegtem, léptem. Szügyig leizzadtam, mire felértünk a második emeletre, kabátostul rogytam le a kanapéra. Fejfájás, szédülés, hányinger. Gyengeség, dekoncentráltóság, és talán újra meg kellene tanulni azt a kibaszott járást. Autót nem vezethetsz. Kávét nem ihatsz. Alkohol nincs. Ne dohányozz. Még szerencse, hogy már majdnem mindenről leszoktam.

FILIP TAMÁS

Két parafrázis

*A levegő nagy, szilárd tan.
Megtámaszkodik rajta a füst,
a lélegzet, a puszkagolyó, a gondolat.*

*A város lángjai befele égnek.
Az évek foszló lényei alatt
egyre forróbb a járda.*

*A vég egy perc csak, gyorsan
elhamvad benne az anyag,
ragyog a semmi utánzata.*

✱

*És lenn a tér. Az utcák és a járdák.
Macskakő. S a kő alatt
a mélység, és benne a hó,
az összegyűrt időből felszökkenő
pillanat, mely egyszerre víz és gőz,
a levegő hajába font ezüst szalag.
A barlang üres, falain élnek a képek.
Dárdák röpködnek, és mindig utolsót
dobbanak a vadállat-szívek.*

